

Kommissionens årliga tillväxtrapport 2015

2014/15:FPM17

Statsrådsberedningen

2015-01-28

Dokumentbeteckning

KOM(2014) 902
KOMMISSIONENS ÅRLIGA TILLVÄXTÖVERSIKT 2015

Sammanfattning

Den 28 november 2014 presenterade kommissionen sin årliga tillväxtöversikt för 2015 som inleder den europeiska planeringsterminen för ekonomisk politisk samordning inom EU. I tillväxtöversikten redogör kommissionen för sina förslag till övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken för de kommande 12 månaderna. Kommissionen framhåller att EU är på väg att återhämta sig från den värsta ekonomiska krisen på decennier men att återhämtningen går långsammare än vad som förutsågs bara för ett år sedan. Tillväxttakten i EU är måttlig och arbetslösheten är fortsatt mycket hög. Den privata och offentliga skuld tillväxten visserligen har bromsats upp, men skuldnivåerna är fortsatt höga. Kommissionen konstaterar att den främsta utmaningen blir att undvika en situation med permanent svag tillväxt, nära noll procents inflation och hög arbetslöshet. För att undvika ett sådant scenario menar kommissionen att finans- och penningpolitik måste kombineras med strukturåtgärder på ett integrerat sätt för att möta de utmaningar EU står inför. Kommissionen föreslår att den ekonomiska politiken inom EU det kommande året inriktas på följande tre huvudområden, med en integrerad ansats:

- stimulans till investeringar,
- en förnyad vilja till strukturreformer
- en ansvarsfull finanspolitik

Regeringen välkomnar tillväxtöversikten och stödjer det övergripande budskapet om vikten av fortsatta reformer för att förbättra EU:s konkurrenskraft och säkra en varaktig återhämtning av ekonomin. Europa har strukturella problem som behöver åtgärdas. Regeringen kan därför på ett övergripande plan ställa sig bakom kommissionens förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken inom EU det kommande året.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I juni 2010 antog Europeiska rådet Europa 2020 - en strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. I syfte att verka för ett effektivt genomförande av strategin, i linje med stabilitets- och tillväxtpakten, beslutade rådet i september 2010 att introducera en ny årscykel – den europeiska planeringsterminen – för styrning och granskning av den ekonomiska politiken inom EU. Den europeiska planeringsterminen inleds med att kommissionen presenterar sin årliga tillväxtöversikt i vilken förslag anges till övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken för de kommande 12 månaderna.

Den årliga tillväxtöversikten är ett viktigt underlag inför Europeiska rådets möte i mars då stats- och regeringscheferna lämnar vägledning inför medlemsstaternas rapportering inom Europa 2020 (nationella reformprogram) och stabilitet och tillväxtpakten (konvergens- eller stabilitetsprogram). Den 28 november 2014 presenterades den årliga tillväxtöversikten för 2015.

1.2 Förslagets innehåll

I tillväxtöversikten konstaterar kommissionen att EU är på väg att återhämta sig från den värsta ekonomiska krisen på decennier men att återhämtningen är svagare än tidigare beräknat. Den största utmaningen blir att undvika en situation med konstant låg tillväxt, nära noll procents inflation och permanent hög arbetslöshet. Den ekonomiska krisen har inte bara haft konjunkturella effekter, med en stark nedgång i efterfrågan, utan även strukturella effekter vilket minskat tillväxtutsikterna i EU. Därför menar kommissionen att finans- och penningpolitik måste kombineras med strukturåtgärder på ett integrerat sätt för att möta de utmaningar som EU står inför.

Kommissionen föreslår att den ekonomiska politiken inom EU det kommande året inriktas på följande tre huvudområden, med en integrerad ansats:

- stimulans till investeringar,
- en förnyad vilja till strukturreformer

- en ansvarsfull finanspolitik.

Stimulans till investeringar

Kommissionen konstaterar att de samlade investeringarna i EU ligger på historiskt låga nivåer samtidigt som det finns uppenbara investeringsbehov i ekonomin. Det gäller inte minst behovet att investera i energi- och resurseffektiviseringar, miljö och klimatåtgärder, utbildning, forskning och innovation, transport- och IT-infrastruktur samt välfärdssystem i syfte att möta en åldrande befolkning. Kommissionens investeringsplan som har som målsättning att mobilisera 315 miljarder euro i totala investeringar mellan 2015-17 utgör ett viktigt bidrag i sammanhanget.

En förnyad vilja till strukturreformer

Kommissionen framhåller att ytterligare strukturreformer krävs för att stärka EU:s konkurrenskraft. Hinder för tillväxt behöver undanröjas och därigenom underlätta för medlemsstaterna att minska sina skuldbördor. På EU-nivå understryks bl.a. vikten av en fortsatt fördjupning av den inre marknaden, regelförenklningar, inte minst för små och medelstora företag, och säkerställa tillgången till finansiering i ekonomin samt behovet av strukturreformer för en energiunion med framåtblickande klimatpolitik. Samtidigt understryker kommissionen vikten av att medlemsstaterna också åtar sig att genomföra strukturreformer på nationell nivå, där utmaningarna ser olika ut i olika medlemsstater. Sju särskilt viktiga områden framhålls av kommissionen: att öka dynamiken på arbetsmarknaden och ta itu med den höga arbetslösheten, att se till att pensionssystemen och de sociala trygghetssystemen är effektiva och tillräckliga, att skapa flexiblare varu- och tjänstemarknader, att förbättra villkoren för företagens investeringar och kvaliteten på investeringarna i forskning och innovation samt att effektivisera de offentliga förvaltningarna i EU.

En ansvarsfull finanspolitik

Kommissionen konstaterar att de stora underskotten och den snabba skuldtillväxten under den ekonomiska krisen har medfört ett behov av konsolidering. Underskotten har nu minskat och skuldnivåerna har stabiliserats men på en fortsatt mycket hög nivå i många medlemsstater vilket påkallar en fortsatt konsolidering. Kommissionen menar att medlemsstaternas finanspolitik bör bli mer tillväxtvänlig genom att medlemsstaterna differentierar sin anpassning beroende på hur allvarliga deras utmaningar är och genom att finanspolitiken utformas på ett mer tillväxtvänligt sätt. Kommissionen framhåller sin syn på att bland annat sysselsättning och tillväxt kan stimuleras genom att växla skattebördan från arbete till andra typer av skatter som är mindre tillväxthämmande, så som skatt på egendom och miljö- och konsumtionsskatter, samtidigt som potentiella fördelningseffekter av en sådan växling beaktas.

Avslutningsvis redovisar kommissionen sina intentioner att förenkla och effektivisera den europeiska planeringsterminen i syfte att stärka det politiska ägarskapet, öka jämförbarheten mellan medlemsstaterna och förbättra genomförandet av de landspecifika rekommendationerna. Som ett första steg

avser kommissionen att tidigarelägga och samordna publicerandet av de två huvudsakliga landspecifika analysunderlagen inför framtagandet av de landspecifika rekommendationerna. Vidare ska medlemsstaterna rapportering inom terminen förenklas och utökad vägledning kring utformningen av de nationella reformprogrammen ska ges i syfte att få dessa mer fokuserade och jämförbara.

Tillväxtrapporten åtföljs även liksom tidigare år av ett utkast till gemensam sysselsättningsrapport.

Utkast till gemensam sysselsättningsrapport

Inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska rådet och kommissionen årligen upprätta en sysselsättningsrapport till Europeiska rådet om sysselsättningsläget och genomförandet av de integrerade sysselsättningsriktlinjerna. Rapporten kommer att behandlas i rådsstrukturen och väntas sedan, efter EPSCO-rådets antagande i mars, gå vidare som bidrag till Europeiska rådets möte senare samma månad.

Utkastet till gemensam sysselsättningsrapport visar att arbetsmarknadsläget och den sociala situationen i unionen är fortsatt allvarlig. Även om arbetslösheten fallit något är den fortsatt på hög nivå. Ungdomsarbetslösheten ligger också på hög nivå, även om utvecklingen börjat gå åt rätt håll. Långtidsarbetslösheten stiger fortfarande liksom andelen personer i fattigdomsrisk. Fallande investeringar i utbildning är en ytterligare oroande utveckling som lyfts fram i rapporten. Det finns dock stora skillnader mellan länder och inom olika grupper.

När det gäller medlemsstaternas reformarbete visar rapporten på att ländernas arbete fortskrider men att fortsatta reformer behövs. Nytt för i år är att utkastet innehåller en särskild del som redogör för ansträngningar för mer jämställda arbetsmarknader. När det gäller kvinnors situation har vissa framsteg gjorts, men arbetsmarknaderna är fortfarande långt ifrån jämställda.

I utkastet sista del presenteras den andra upplagan av resultattavlan som syftar till att bättre synliggöra och följa upp den sociala utvecklingen i EU och eurozonen. Resultattavlan visar att den sociala utvecklingen fortsatt är mycket allvarlig och att det råder stora skillnader mellan länderna. Sverige ligger relativt bra till ur ett jämförande EU-perspektiv.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget har ingen direkt inverkan på svenska regler. Europa 2020-strategin bygger på den så kallade öppna samordningsmetoden.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet har i sig ingen direkt inverkan på EU-budgeten eller medlemsstaternas budget. De prioriteringar som föreslås av kommissionen

kan dock leda till konsekvenser för nationella budgetar, förutsatt att medlemsstaterna väljer att agera i enlighet med prioriteringarna.

2014/15:FPM17

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar tillväxtöversikten och delar kommissionens syn att en huvudsaklig utmaning framöver är att undvika en situation med varaktigt låg tillväxt, nära noll procents inflation och permanent hög arbetslöshet.

Regeringen kan på ett övergripande plan ställa sig bakom de prioriteringar som kommissionen föreslår för den ekonomiska politiken de kommande 12 månaderna.

Det finns ett behov av att stimulera tillväxten i EU, bland annat genom ökade investeringar för att nå en hållbar tillväxt och ökad sysselsättning. Investeringsklimatet för privat investeringar bör förbättras. Investeringsplanen kan under de kommande tre åren bli ett viktigt komplement till de åtgärder som görs på nationell nivå, inklusive strukturreformer för att stärka konkurrenskraften och tillväxten samt bidra till en hållbar utveckling.

Fortsatta reformer är nödvändiga såväl på EU-nivå som i medlemsstaterna för att förbättra konkurrenskraften, stimulera skapandet av fler och bättre jobb och säkra en varaktig återhämtning. Europa har problem som i grunden är långsiktiga och strukturella.

Regeringen menar att långsiktigt hållbara offentliga finanser bör utgöra en grund i EU:s fortsatta tillväxtdiskussioner och dessa bör även fortsatt föras gemensamt i hela EU.

I rådsdiskussionerna om den årliga tillväxtöversikten avser regeringen verka för att tydligt lyfta fram tillväxtpotentialen i reformer som syftar till att öka arbetskraftsdeltagandet bland kvinnor. Detta belyses inte alls i tillväxtöversikten vilket är en stor brist.

Regeringen understryker vikten av att fortsätta arbetet med att förstärka den inre marknaden och att aktivt förbättra förutsättningarna för en fri och öppen handel. Samtidigt är ordning och reda på arbetsmarknaden, social trygghet samt människors hälsa och miljö avgörande. Vidare menar regeringen att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt vikten av att genomföra reformer som bidrar till omställning till en hållbar grön resurseffektiv ekonomi, till exempel satsningar på grön innovativ teknik. Sysselsättningseffekten i den här typen av reformer bör också redovisas och framhållas.

En utgångspunkt för regeringen är att medlemsstaternas befogenheter gällande arbetsmarknad, utbildning, sociala frågor och på skatteområdet inte försvagas.

Regeringen välkomnar kommissionens avsikt att förenkla och effektivisera den europeiska planeringsterminen. De förändringar som genomförs bör syfta till mer samstämmiga, lättöverskådliga och mindre byråkratiska processer. Öppenhet och delaktighet måste samtidigt värnas. Regeringen anser att de landspecifika rekommendationerna ska förbli icke-bindande.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

–

2.3 Institutionernas ståndpunkter

–

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Rapporten har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 119 i EU-fördraget

Artikel 121 i EU-fördraget

Artikel 148 i EU-fördraget

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt eftersom det handlar om en översiktsrapport.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens årliga tillväxtöversikt kommer närmast att diskuteras i berörda rådskonstellationer under perioden december-mars och tillsammans med den slutliga sysselsättningsrapporten utgöra ett viktigt underlag till Europeiska rådets möte 19-20 mars 2015. Stats- och regeringscheferna ska då, med bl.a. dessa rapporter som grund, lämna vägledning inför medlemsstaternas rapportering inom Europa 2020, förfarandet för makroekonomiska obalanser och stabilitets- och tillväxtpakten.

Europa 2020-strategin: Utgör sedan juni 2010 EU:s gemensamma tillväxt- och sysselsättningsstrategi. Syftet med strategin är att förbättra förutsättningarna för full sysselsättning samt hållbar tillväxt för alla till år 2020. Strategin bygger på tre prioriteringar som ska förstärka varandra:

- smart tillväxt; utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation,
- hållbar tillväxt; främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi, samt,
- tillväxt för alla; stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.

Europeiska planeringsterminen: Den europeiska planeringsterminen syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsländernas åtgärder inom ramen för EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi (Europa 2020), stabilitets- och tillväxtpakten samt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser. Den femte europeiska planeringsterminen inleddes i november 2014 med att kommissionen i den årliga tillväxtrapporten presenterade förslag till övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken i EU för det kommande året.

Gemensam sysselsättningsrapport: Rapporten utarbetas med stöd av artikel 148 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och utkast till rapport utgör en del av den årliga tillväxtrapporten som är startskottet för den europeiska planeringsterminen. Rapportens analyser grundar sig på sysselsättningsläget och den sociala situationen i EU samt på genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna. Rapporten blir gemensam i och med rådets antagande av denna. Rapporten läggs sedan fram för Europeiska rådet.

Finanspolitisk konsolidering: Minskningar av utgifter och/eller ökning av inkomster som inte går att hänföra till förändringar i konjunktur eller demografi. Vanligtvis mäts detta som förbättring av strukturellt sparande mellan år.